

Naročnina za Jugoslavijo:
peloletno 180 din (za ino-
nemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 60 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 48.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek,
medo in petek

Ljubljana, petek 26. aprila 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Neizkoriščena pripravljenost ljudi

Ko je nastala pred dnevi zopet znatna zunanje-politična napetost, se je izkazalo, da je zavednost naših ljudi danes neprimerno večja, kakor pa je bila pred meseci. Nikjer se ni opazilo nobene vznemirjenosti, nasprotno pa se je videlo, da so ljudje pripravljeni na žrtve in trdno odločeni braniti svojo svobodo. Vsi bi tudi radi sodelovali pri akcijah, ki bi še bolj utrdile našo pozicijo, a ni jim bila dana prava prilika, da bi sploh sodelovali. Povsod se vidi velika pripravljenost ljudi za sodelovanje, skoraj nikjer pa se ljudem ne nudi prilika za resnično sodelovanje.

To je sicer že naša stara napačka, ki se je zlasti pokazala v boju za spremembo davčne reforme. Gospodarski ljudje so takrat po vrsti izjavljali, da so pripravljeni tudi na največje žrtve za narodno obrambo, toda nočejo, da bi morali prenašati še nepotrebne šikane. Iz vrst gospodarskih ljudi, torej davkoplačevalcev, je bil celo izrečen predlog, da pove finančni minister, koliko mu mora prinesiti davčna reforma in gospodarski ljudje se ne bodo upirali, če se davčna stopnja zviša do te mere, da se ta končna vsota doseže. Mislimo, da večje pripravljenosti davkoplačevalci res ne morejo pokazati, a niti ta njih pripravljenost se ni upoštevala. Davčna reforma je ostala skoraj neizpremenjena, kar se pravi z drugimi besedami, da je morala nejevolja davkoplačevalcev nad to reformo ostati. Drugo vprašanje je seveda, če je takšno postopanje pametno, ker je pač jasno, da bo dobila finančna uprava drugačne dohodke, kadar davkoplačevalci davčnim predpisom ne nasprotujejo in drugačne, kadar se jim vsili reforma, kateri se upirajo. Pripravljenost ljudi, da plačajo tudi znatno zvišane davke, se ni znala pravilno izkoristiti.

Ta pripravljenost ljudi se pri nas sploh ne ceni, ker se ne ceni zasebna iniciativa. To se vidi tudi v naši zunanji trgovini, to se vidi v vsem našem domačem gospodarstvu. Ze mnogo pred izbruhom vojne so opozarjali naši uvozniki, da ne morajo uvozna dovoljenja za surovine povečati, da si moramo napraviti zaloge, da bo naša proizvodnja v vsakem primeru zagotovljena. Toda vsa ta opozorila se niso upoštevala in tako doživljamo danes pomanjkanje surovin, da ne kateri obrati že stojijo. Enako so bila zamažena vsa opozorila glede razmer na našem žitnem trgu. Vsi predlogi so bili zamaženi in začeti so se upoštevati šele sedaj, ko je že skoraj prepozno oz. ko smo že zabredli v največjo stisko. Enako je bilo z bencinom, enako s petrolejem, enako z drugimi predmeti. Vsa ta vprašanja bi se s pomočjo zasebne iniciative z lahkoto in dobro rešila, tako pa so ostala nerešena, ker se zasebna iniciativa premalo ceni.

Gotovo je, da je pri nas par milijard din težavirano. Ta denar našemu gospodarstvu silno manjka in manjka tem bolj, čim večji prispevki gospodarstva za celoto se zahtevajo. Da bi ljudje radi naložili denar v pozitivne vrednote, se vidi iz številnih nakupov parcel. Čeprav cena parcel neprestano raste in celo

pretirano raste, je vendar za parcele vedno zadosti kupcev. To je dokaz, da je mogoče spraviti denar iz nogavic, da je tu pripravljenost ljudi, da denar plodno nalože, a dati se jim mora prilika, da ga sploh morejo naložiti.

Te prilike pa ni, ker je gradbeno delavnost zaradi pomanjkanja gradbenega materiala sploh nemogoča ali pa je tako draga, da je vsaka rentabilnost novih stavb izključena. Z nekaj dobre volje pa bi se mogle tudi te težave premagati, če bi se seveda šlo lju-

dem na roko, če bi se pripravljeno ljudi za sodelovanje cenila.

Vse naše gospodarsko življenje bi moralo biti danes zaradi silno zvišanih narodnih in državnih potreb mnogo bolj intenzivno kot v normalnih letih, dejansko pa te intenzivnosti ni in mnoge panoge gospodarskega življenja so vedno manj zaposlene. S tem pa postaja tudi vedno večja težava, da se spravijo skupaj potrebna denarna sredstva, ki jih čas zahteva. Vedno novo zviševanje davkov, taks in monopolskih cen se ne more po-

navljati do neskončnosti, kajti takšna zviševanja so znosna le v časih potencirane gospodarske delavnosti. Če hočemo imeti vedno večje dohodke, bi morali mobilizirati vse gospodarsko življenje. V ljudstvu je tudi pripravljenost, da to mobilizacijo izvede, toda nihče ne skrbi za to, da se ta pripravljenost ljudstva izkoristi. Velik kapital se zapravlja, ker se ta pripravljenost ljudstva za sodelovanje ne izkorišča in čas je, da se začne ta kapital izkoriščati. Ali se na vodilnih mestih misli na to?

pri nas, kakor je ne vodijo tudi v drugih državah, s katerimi so v diplomatskih odnosih. Hoče samoodnos države do države kot celote.

Teden kasneje po tem razgovoru je prišel v naše poslaništvo ruski tiskovni ataše Jacobson in nam sporočil, da je dobil Jurenjev od svoje vlade v Moskvi neomejeno polnomočje, da more z nami voditi pogajanja in dovršiti vse posle do zadnjih konsekvenc. Jurenjev sam pa, da želi, da bi se še enkrat sestal z menoj.

Sestali smo se nato še večkrat dokler ni prišel v Prago naš novi poslanik Ljubomir Nešić. On je nadaljeval razgovore v mesecu novembru ter jih vodil vedno v moji navzočnosti, smatrajoč, da je tako najbolje. V istem času se je začel razgovarjati tudi g. Živojin Balugčić v Berlinu s tamkajšnjim sovjetskim zastopnikom. Morda so bili ti razgovori nekoliko kasneje, nikakor pa ne pred našimi razgovori v Pragi.

Ne morem pozabiti na neki važen sestanek z g. Jurenjevim pred prihodom g. Nešića. Bilo je to 16. oktobra 1923. Nekateri stvari iz tega časa ni oportuno danes povedati, dobro pa sem si zapomnil naslednje:

Ruski zastopnik mi je pri vsaki ugodni priliki naglasil, da si je Sovjetska Rusija ustvarila novo buržoazijo in da vodi sedaj Rusija, reorganizirana in okrepljena, realno politiko, ki zahteva nove razmere v njej in v Evropi. Vse to pa dela samo zaradi svoje realne politike. Nova Rusija se ne bo in si ne želi mešati se v notranje razmere katere države, ker smatra, da je vsaka v svojem delokrogu popolnoma suverena in da ima vsaka pravico, da svoje notranje razmere uredi, kakor smatra za najbolje.

Zahteva po znižanju tečaja klirinške marke

Ker je nemška premogovna industrija zvišala ceno za premog in koks, ki se izvažajo v Jugoslavijo, za 31 do 50%. Po vsej verjetnosti pa bo Nemčija zvišala ceno še celi vrsti drugih predmetov, zlasti industrijskim strojem in njih sestavnim delom. Naši gospodarski ljudje se temu zvišanju cen ne čudijo, ker so mnjenja, da je to zvišanje precej utemeljeno. Pač pa mislijo naši gospodarski ljudje, da bo ta podražitev povzročila na našem trgu zelo težke posledice in da bo zaradi tega uvoz nemškega blaga zelo otežkočen. Če pa bo padel uvoz iz Nemčije, tudi ne more ostati na dosedanj višini jugoslovanski izvoz v Nemčijo. Nekateri gospodarski ljudje predlagajo zato, da se tečaj nemške klirinške marke zniža, ker bi na ta način ostal uvoz nemškega blaga kljub višjim cenam isti. Vsekakor pa je potrebno, da to mnenje upoštevajo naši odločujoči činitelji.

Izvoz jajc v Nemčijo čisto normalen

Poročali smo, da se je nemška Reichsstelle za jajca branila prevzeti naša jajca, ker da ni njih kakovost ustrezala. Sedaj se poroča, da je izvoz jajc popolnoma normalen, ker se je začel normalen dovoz na trg. Nemci so določili nove cene za jajca, in sicer (za posamezne kategorije): D 1120, C 1260, B 1330, A 1400 in F 1470 din. Blago za hladilnike je za vsako vrsto za po 56 din dražje.

Elektrifikacijski načrt

Pridobljene pravice se morajo spoštovati

Samo pozdraviti je treba, če se pripravlja v naši državi načrt, po katerem naj bi se pospešila elektrifikacija dežele. Saj je naravnost žalostno, kako slabo je razvita pri nas elektrifikacija, čeprav so pogoji za elektrifikacijo silno ugodni. Tako je izkoriščen le najneznatnejši del vodnih sil in tu se odpira še vsem tako široko polje dela, da je po našem mnenju za vse večje zadosti prilike za udeleževanje in delo.

Zato mislimo, da bi morala biti osnovna misel elektrifikacijskega načrta ta, da se ustanavljajo nove elektrarne, izkoriščajo nove vodne sile, skratka, da se poveča proizvodnja električnega toka. Nikakor pa ne bi smel imeti elektrifikacijski načrt to tendenco, da bi povzročal že obstoječim elektrarnam težave ali pa oviral njih delovanje in razvoj. Se manj pa bi smel ovirati zasebno iniciativo, da tudi ona sodeluje pri elektrifikaciji dežele. Kajti jasno je, da naša država, a tudi naše samouprave nimajo ne tega kapitala in ne teh izkušenj, da bi mogle zasebno iniciativo pogrešati.

Novi elektrifikacijski načrt pa teh osnovnih temeljev za uspešno elektrifikacijo ne upošteva, temveč se postavlja v direktno nasprotje z zasebno iniciativo. Tako se po novem načrtu ne bi upoštevale pridobljene pravice že obstoječih elektrarn in bi zmogle te kot vselej dediče prevzeti država oz. samouprave. Misel sama po sebi je gotovo zapeljiva, ker kaj je lepšega, če se nudi javnim korporacijam kar na lepem lepo premoženje. Toda kakšne bi bile posledice takšne špekulacije na tuj račun? Ali nas res niso izučile podobne in prav tako žalostne izkušnje z agrarno reformo? Koliko vrednot je bilo na ta način uničenih, ne da bi bilo interesentom agrarne reforme res pomagano! Po teh ponesrečenih eksperimentih bi že mogli postati previdnejši in ne tudi pri elektrifikaciji dežele ponavljati istih napak!

Smisel elektrifikacije ni v tem, da se menja lastništvo pri že obstoječih elektrarnah, temveč da se proizvodnja električnega toka poveča, da se poleg sedanjih elektrarn ustanove še nove. To tudi zaradi tega, da se električni tok poceni. Kajti čim več toka, tem cenejši bo tudi. Danes pa je silovito drag in zlasti drag, kadar ga dobavljajo samoupravna telesa. Zadržuje, če spomnimo le na ceno elektrike v Ljubljani in v Mariboru. Za občine je večinoma prodaja električnega toka že bolj fiskalna kot gospodarska zadeva. Od tega pa trpi vse gospodarstvo, ker drag električni tok podražuje pro-

izvodnjo, ovira razvoj obrta in industrije. Elektrifikacijski načrt, ki tudi ne skrbi za pocenitev toka je zagrešil svoj cilj.

Zato bi razumeli, če bi elektrifikacijski načrt nastopil proti onim družbam, večinoma tujim, ki že brezobzirno izkoriščajo konjunkturo in zahtevajo pretirano ceno. Da pa se takšno brezobzirno izkoriščanje prepreči, pa ni treba uničiti sploh vsa zasebno iniciativo. Niti misliti ni na to, da bi mogli brez nje res elektrificirati deželo. Ne gre namreč le za to, da se zbere za elektrifikacijo potrebni denar, temveč da se dobe tudi podjetni ljudje, ki se bodo z ljubez-

nijo posvetili temu delu. To pa je mogoče le, če se pridobljene pravice spoštujejo.

Kakor rečeno, pa tudi ni nobene razloga, da se te pravice ne bi spoštovale, kajti polje dela je široko, vsa naša država je še glede izkoriščanja vodnih sil skoraj deviška, a tudi za kalorične elektrarne je še polno prostora, da je že dokaz majhne uvidevnosti, če bi se izdelal novi elektrifikacijski načrt tako, da bi ubijal že obstoječe elektrarne. Zahvalimo Boga, da te imamo in ustanavljajmo nove in ne dajmo se zavesti od idej, ki niso ne gospodarske in niti ne pravične!

Predzgodovina naših odnošajev s Sov. Rusijo

Prvi uradni razgovori

Bivši odpravnik poslov v Pragi g. Grgur Berić je objavil v »Trgovinskem glasniku« pod gornjim naslovom naslednje zanimive spomine o svojih prvih razgovorih z zastopnikom Sovjetske Rusije. Gospod Berić pravi:

»Od konca avgusta pa do novembra 1923., torej pred skoraj 17 leti, sem bil odpravnik poslov v našem poslaništvu v Pragi. Imel sem srečo, da sem bil skoraj v stalnem stiku s tamkajšnjim sovjetsko diplomatsko misijo. Njej je bil na čelu takrat Jurenjev, kasnejši sovjetski veleposlanik v Rimu in Tokiu. Z njim in njegovim atašejem sem se srečal že prej pri raznih diplomatskih sprejemih. Ko sem prevzel odpravnštvo poslov — minister je odšel na daljši dopust — je prišel nekoč pri nekem sprejemu pri pok. predsedniku republike Masaryku Jurenjev in takrat sva se seznanila.

Takoj naslednji dan, bilo je to v drugi polovici septembra, mi je sporočil naš ataše za tiska Ključić, da je zvedel od g. Jacobsona, svojega kolega pri sovjetski misiji, da bi se sestal rad Jurenjev z menoj na prijateljski in neuraden razgovor. V pričakovanju odobritve takšnega razgovora, sem zadevo odložil za nekaj dni in šele 2. oktobra sem mogel sprejeti povabilo. Dne 3. oktobra sva se sestala na Kr. Vinogradeh v vili »Tereza«, kjer je bilo poslaništvo in stanovanje šefa sovjetske misije.

Ta naš prvi sestanek, ki je trajal od 2. do 4. ure popoldne, se je izvršil v največji tajnosti. Razen vratarja in žene, ni mogel nihče vedeti o tem sestanku. Takoj po prihodu sem svojega gostitelja pripravil na to, da bo imel razgovor le bolj zaseben značaj. Bil je oč-

vidno vesel mojega prihoda, kakor da ni verjel, da pridem. Iznenadilo me je, ko je dejal, da sovjetska vlada ve za ta sestanek in da ga odobrava in da je pripravljena spreminiti ga v uradnega. V nadaljnjem razgovoru je poudaril, da so pripravljeni tudi na največje koncesije na naše morebitne predloge, če bi te predložili. Odreka se vsaki propagandi, ki nam ne bi bila po volji. Zatrjeval je, da nas v Rusiji radi imajo in da z zadovoljstvom spremljajo rusofilske pisave našega tiska. Vedo, da ima naš narod velike simpatije za Ruse ter bi zato želeli, da stopimo v diplomatske odnose z Rusijo še prej, preden bo začela igrati v evropski politiki vlogo, ki ji pripada. Naglasil je, da morem ta razgovor, čeprav je to zasebni razgovor, svobodno uporabiti.

Ruski zastopnik Jurenjev je bil 36 let star. Užival je popolno zupanje Čičerina ter bil dobro zapisan v Moskvi. Ni bil od stroke, temveč je na svoje mesto prišel z vojaške službe. Po stroki je bil pravnik. V govoru je bil odmerjen in brez posebnega navdušenja. Njegov duh je bil vseskozi praktičen. Ni govoril ne o bratstvu dveh narodov, ne o slovanski ideji, temveč samo o interesnih zadevah naših dveh držav.

Na Balkanu bo Rusija, je dejal, igrala še vlogo, ki ji po zgodovinski pravici pripada ter želi, da dočakamo ta čas kot prijatelji. Rusija je naš naravni zaveznik: nič nas ne loči, vse pa nas druži. Omenil je tudi rusko emigracijo pri nas. Nje ni smatral za nikako oviro za naše dobre odnose. Stalno je naglašal: da nočejo niti ne misliti voditi nobene propagande

Nemci nam bodo zvišali ceno premogu in koksu

Nemška premogovna industrija je sklenila, da zviša izvozne cene za črni premog, šlezki premog in koks, ki se izvažajo v Jugoslavijo. Cene za šlezki premog se zvišajo od 10 na 15 RM za lono franko premogovnik, t. j. za 50%, cene koksa pa se zvišajo od 24 na 31,5 RM ali pa 31,25%. Te cene bodo veljale od 1. aprila. Nemški premogovniki nam bodo v bodoče dobavljali le še po tej ceni premoga in koksa.

Nemška premogovna industrija je nadalje sklenila, da bo reorganizirala prodajo premoga in koksa v Jugoslavijo. Ustanovila se bo v Jugoslaviji z nemškim kapitalom posebna družba, ki bo imela izključno pravico prodaje nemškega premoga v Jugoslaviji.

Ta sklep nemške premogovne industrije je naravno vzbudil v naših gospodarskih krogih veliko nezadovoljstvo. Naši gospodarski ljudje po pravici pravijo, da takšnega tujega monopola na našem domačem notranjem trgu nikakor ne bi mogli trpeti. Če bi že zaradi razmer bil potreben kakak monopol, potem bi smela tak monopol izvajati le poluradna organizacija, nikakor pa ne zasebni kapital.

S svoje strani pa bi pripomnili le naslednje: Kaj bi dejali Nemci, če bi naši lesni, živinski, žitni in drugi izvozniki izjavili, da bodo mogle njih blago prodajati v Nemčiji samo družbe, ki bi jih oni ustanovili? Ne vemo, zakaj bi moralo biti prav nam to, kar drugim ne bi bilo prav?

Stanje naših kliringov

Po daljšem presledku moremo zopet podati poročilo o stanju naših kliringov. Od zadnje objave so se zgodile znatne spremembe. Predvsem se je naš pasivni saldo proti Italiji spremenil v aktivnega. To je dokaz, kako zelo se je dvignil naš izvoz v Italijo. Značilno pa je tudi to, da se še vedno naše terjatve proti Španiji nespremenjene. Sedaj, ko je prišla španska delegacija k nam, se bo menda to vprašanje vendar enkrat rešilo. Gibanje tečajev v preteklem tednu kažejo naslednje številke (vse v milijonih din dotične valute):

Aktivni kliringi:	22. IV.	15. IV.
Bolgarska din	2,44	2,42
Italija din	31,77	27,44
Nemčija RM	7,10	8,66
Češko-Moravska Kč	40,10	119,74
Turčija din	9,32	2,17
Francija fr. fr.	13,49	11,42
Franc. kolonije fr. fr.	2,16	2,17
Španija pezeta	2,93	2,93

Pasivni kliringi:	22. IV.	15. IV.
Belgija belg	1,33	1,33
Madžarska din	26,99	35,67
Poljska din	18,89	18,89
Romunija	11,93	11,98
Slovaška Ks	3,12	2,14

»Službeni list« banske uprave dravske banovine

z dne 13. aprila je objavil: Uredbo o volitvi narodnih poslancev za obrodno skupščino — Uredbo o naglih vojaških sodiščih v pripravljenem, mobilnem in vojnem stanju — Uredbo o gospodarskih svetovaleh — Uredbo o spremembah uredbe o odpisu zastankov davkov, taks in kazni za davčna in taksna kazniva dejanja — Tolmačenje točke 2. § 21. zakona o nadzorstvu nad živili — Pojasnilo o kolkovanju naortov za gradbene dovolitve;

z dne 17. aprila je objavil: Uredbo o proračunskih dvanaestlinah za mesec april, maj, junij in julij 1940. in o naknadnih in izrednih kreditih — Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o odmeri in pobiranju davka na luksuz — Uredbo o spremembi uredbe o trgovinskih obratih velikega obsega — Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika za izvr-

ševanje zakona o davku na poslovni promet — Naredbo, s katero se začasni delavci vodnih zadrug iz- vzemajo iz zavarovalne obveznosti za bolezen in onemoglost, starost in smrt — Navodilo o izplačevanju nagrade honorarnim uslužbencem ministrstva za pravosodje, poklicanim na vojaške vaje — Odločbo o načinu opravljanja reekspedicije in plačevanju voznine za tranzitne pošiljke — Popravek v uredbi o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih — Pravilnik o podeljevanju podpor iz-

redno nadarjenim revnim učencem iz banovinskega proračuna; z dne 20. aprila objavlja: Pravilnik o načinu izplačevanja prejemkov državnih plačevancev v mobilnem in vojnem stanju — Spremembo § 26. uredbe o reorganizaciji ministrstva za promet in prometne službe — Spremembe v staležu državnih in banovinskih nameščenecv v območju dravske banovine; z dne 24. aprila objavlja: Odločbo o carinjenju blaga iz št. 171 in 177 uvozne carinske tarife, če je

prispelo v železnih sodih — Spremembe in dopolnitve v taksnem in pristojbinskem pravilniku — Pravilnik o povračilu potnih stroškov državnih rudarskih uslužbenecv za službena potovanja ob stroških privatne stranke po določbah rudarskih zakonov — Naredbo kr. banske uprave dravske banovine o prijavljanju konj na območju srezov Ljubljana, Kočevje, Logatec, Novo mesto, Črnomelj, Krško in Brežice — Odločbo o maksimiranju cene za modro galico.

Davčna reforma in finančna samostojnost banovine Hrvatske

Zaradi poročil o občnih zbiorih naših gospodarskih organizacij smo morali vse polno člankov odložiti za kasneje. Tako tudi zelo zanimiv referat o članku »Nar. blagostanja« o ozadju davčne reforme, ki je tako zelo razburila vso našo gospodarsko javnost. Z izvajanjem lista se sicer nikakor ne strinjamo, temveč objavljamo glavne misli le zaradi njih zanimivosti.

List najprej pravi, da so pogodbeniki sporazuma z dne 26. avgusta tudi že takoj v začetku najbrže naleteli na vprašanje finansiranja banovine Hrvatske, da pa je bilo to vprašanje tako težavno, da so ga takoj odložili za kasneje. Hrvati so se zavedali, kako težko se bo to vprašanje rešilo in zato so sprožili vedno nova vprašanja v javnosti, da so odvrgli pozornost od tega težkega finančnega problema. Tako je bilo vrženo v javno diskusijo vprašanje Bosne in Hercegovine, nove razmejitve z Vojvodino itd. Srbi so se živo lotili te debate, pri tem pa prezrli, da je bilo eno prvih dejanj bana Hrvatske, da je okreplil stolicu za finančne vede in nato ustanovil tudi zavod za javne finance, ki naj bi zbral vse strokovnjake, ki se razumejo ali ki vsaj mislijo, da se razumejo na javne finance.

Nato pa je prišla kot blisk iz jasnega neba davčna reforma min. dr. Šuteja. Vsa reforma se je izvedla tako naglo in prinesla je tako velike obremenitve davkoplačevalcev, da se le s pojasnilom dr. Šuteja ne more pojasniti. Niti sklicevanje na potrebe državne obrambe ne more prepričati, ker je dobila drž. obramba že lani kredit 4 milijard din, ki ga je do polovice tudi že porabila. Vojaška obramba niti ne računa na novo pomoč od fin. ministrstva, saj se govori, da niti ne dobi vedno mesečnih kreditov po rednem proračunu.

List je zato mnenja, da je nastala davčna reforma iz naslednjih razlogov. Hrvatska banovina je takoj po svoji organizaciji začela sestavljati svoj proračun. Ko je bil ta v najbolj surovih linijah izdelan, se je izkazalo, da ne bi neposredni davki, ki bi se prenesli v kompetenco banovine Hrvatske, niti zdaleka zadostovali za kritje proračuna. To pa pomeni, da bi morala banovina Hrvatska takoj ob začetku svojega poslovanja davke zelo močno povečati. Če pa istega ne bi storile tudi druge banovine, bi bilo zvišanje davščin na Hrvatskem zelo nepopularno. Zato je prišel dr. Šutej na misel, da je dobro, če napravi uslugo centralni vladi in pa vsem banovinam ter je zato dvignil davke do maksimuma. V prvi vrsti pa je zvišal davke, ki bi morali pripadati banovini Hrvatski. Iz tega se one, ki bi mogli ali tudi ne pripadati banovini, v drugi vrsti pa more razlagati jeklena odločnost dr. Šuteja, da ni pristal na nobeno ublažitev davčne reforme. Nova davčna reforma torej ni rezultat dela birokratov, še manj pa posledica potreb državne obrambe, temveč je nastala zaradi potreb banovine Hrvatske.

Zaradi tega je bil tudi imenovan dr. Šutej za finančnega ministra. Njegova naloga je bila, da

do konca izvrši program državne preureditve in da zagotovi banovini Hrvatski zadostne kredite. Formalno se je na ta način pogajal dr. Šutej kot državni minister z dr. Šutejem, ki je zastopal banovino Hrvatsko.

List je na podlagi vsega tega mnenja, da je bilo napačno, če se je izvedla finančna samostojnost banovine Hrvatske še preden je bila v celoti izvedena notranja preureditev države.

Ni sicer nevarnosti, da bi nam Hrvati pobegnili z državnimi dohodki, pač pa nastaja nevarnost, da bo naš davkoplačevalec preveč obremenjen, kajti kljub silnim davčnim povikom ni imela držav-

na blagajna nikdar tako velikega deficita kot sedaj. To dokazuje stalno rastoči obtok bankovcev in pa vedno večja posojila države pri ustanovah z obveznim varčevanjem, zavarovalnicah itd., pri čemer zlasti mislimo na 6% državno posojilo, ki se tekoče vplačuje. Pri takšnem stanju stvari ni izključeno, da se dodela banovinam temeljni in zjamčeni državni dohodki, država pa se še nadalje napoti na pomoč Narodne banke in drž. zavodov. To pa bi bilo zelo nevarno.

Tako torej piše srbski list in treba je priznati, da so njegova izvajanja zelo zanimiva, čeprav morda le niso čisto točna.

Prekrižani računi

Zaradi vojne v Evropi ne bo letos v Mariboru večjih zgradb

Ze parkrat smo omenili na tem mestu, da je pričakovati za letošnje poletje v Mariboru večjo gradbeno delavnost. Delajo se razni načrti, vendar vse kaže, da se ne bo vsega tega izvedlo, kar se sedaj pripravlja ali vsaj namerava. Razumemo željo brezposelnih po zaslužku, vemo, da si naši obrtniki, trgovci in industrijci s poživljenjem gradbene delavnosti žele večje razgibanosti, ki bi tudi njim prinesla več prometa. Zeleli bi le, da se varamo v naših prognozah in da smo preveč črnogledi, kaže pa, da bomo imeli prav.

Veliko zadovoljnost je zbudila v javnosti vest, da se je le posrečilo banki upravi pridobiti fin. ministra za to, da pristane na najetje večjega posojila pri SUZORju, s katerim naj bi se v prvi vrsti povečala bolnice v Sloveniji. Od tega zneska bi odpadlo 12 milijonov na banovinsko bolnico v Mariboru, kjer naj bi se predvsem nadaljevala gradnja novega velikega paviljona, ki je že dve leti pod streho, notranjost pa se ne more urediti, ker ni denarja na razpolago. Kaže, da se bo ta gradnja letos le nadaljevala in da bomo imeli v nekaj mesecih prostora za več kot sto novih postelj. Naročil se bo inventar, instrumentarij itd., kar bo vse veljalo velike vsote.

Z modernizacijo državne ceste od Maribora do Frana menda ne bo letos nič. Ze dvakrat je bila licitacija, pa vedno se še ni začelo z delom. Nekateri domnevajo, da se bo pripravljeno denar, nekako 11 milijonov dinarjev, porabil za drugo cesto v Sloveniji. Nemara bomo še dolgo čakali na to, da se bomo v okolici Maribora vozili po dobrih cestah.

Okrajni cestni odbor že par let zbira zneske za gradbo nove ceste od Maribora ob Dravi do Mariborskega otoka in potem dalje do Bresternice, da se na ta način izognemo nevarnemu klancu Monte-bellu. Stroški so preračunani na kake 3 milijone dinarjev. Z novim finančnim letom je cesta do koroške meje prešla zopet v državno upravo, kakor je že bila, preden so se ustanovile oblastne samouprave in potem banovine. Ker je znano, da država nikakor ni preveč radodarna z modernizira-

njem svojih cest, kakor ravno kaže primer Maribor-Fram, najbrže še dolgo ne bo nič z odpravo klanca pri Mariborskem otoku. Vse kaže, da smo zopet bogatejši za prazen up.

Lani so naglašali, da je pričakovati že letos z začetkom gradnje novega mostu čez Dravo med mariborskim predmestjem Meljem in Pobrežjem. Država, banovina, občine, cestni odbor in industrija so, kakor nekateri zatrjujejo, že dali svoj pristanek in tudi denar je baje že pripravljen. Z odločujočega mesta pa sedaj čujemo, da ves projekt še zelo visi v zraku in da je treba najprej čakati na konec vojne, preden se bo dalo o stvari konkretnije govoriti. Torej zopet nič!

Mestna občina je sklenila, da se bo še letos začela gradnja tržnice ob Koroški cesti in Vodnikovem trgu. Ker je pred par meseci kupila enonadstropno vogalno hišo, ki se bo porušila, da napravi prostor za tržnico, so nameravali najemnikom prvotno odpovedati stanovanje že s 1. aprilom, potem pa so jim dejali, da nekaj časa še lahko ostanejo v hiši. Kaže, da letos še ne bodo zapele lopate, ker ni dovolj sredstev na razpolago. Bolje rečeno, mesto ima že precej denarja rezerviranega, vendar pa menda še ne vse potrebne vsote, ker govori proračun o kakih 8 milijonih dinarjev, razdeljenih na tri leta. Razni znaki kažejo, da bo treba tudi tukaj še malo počakati.

Mestna občina je že pred tremi leti napravila program za cestna dela, ki ga je predlanskim in lani tudi še precej obširno izvršila. Za letos se pa ne obeta mnogo, ker je pač vojna. Tudi tu bo menda treba počakati boljših časov. Občina bo vsekakor nadaljevala z urejevanjem svojih cest in trgov, ker bi rada načrt izvedla, ovire pa so velike, in s tem mora pač javnost računati.

A. B.

Občni zbor Tujskoprometne zveze v Mariboru

Letošnji 14. redni občni zbor bo v torek, dne 30. aprila ob 16. uri v veliki dvorani hotela »Orel« v Mariboru z običajnim dnevnim redom. — Uprava.

Politične vesti

V fašistični korporacijski zbornici se je nadaljevala zunanje-politična debata. Govoril je poslanec Giunta, ki je posebno Slovenecem v zelo dobrem spominu. Giunta je ostro napadal Francoze in Angleže. Italijani ne smejo pozabiti, je dejal, da je bila Francija vedno sovražnica Italije. Tudi prijateljstvo Anglije do Italije ni nič vredno in je le navadna fraza, ker da so Angleži še vedno vsakogar izdali, če jim je tako kazalo. Na koncu svojega govora je izrekel Giunta prepričanje, da se bo vojna razširila in da bodo vsi narodi nastopili proti svojim izkoriščevalcem. Mussolini je baje Giunta ploskal. Z uradne italijanske strani pa se pravi, da se ne sme tolmачiti Giuntov govor kot uradno stališče Italije.

Norveški kralj Haakon je poslal predsedniku vrhovnega sodišča v Oslu pismo, v katerem naglašajo, da je vsak mir z Nemčijo nemogoč, dokler se nemška vojska popolnoma ne umakne iz Norveške. Zastavni Kristenseni vladi v Oslu priznava kralj Haakon samo značaj začasnega sveta. Noben sklep te vlade pa ne velja, če ga ne bi potrdila legalna norveška vlada. S Kristenseno vladno ne more imeti ne on ne legalna norveška vlada nobene zveze.

Za nemškega državnega komisarja na zasedenem Norveškem je bil imenovan pokrajinski voditelj za essensko-ruhrsko ozemlje doktor Terboven, ki je že odpotoval na Norveško.

Zaradi nevarnega položaja, v katerem je Švedska, se je ves švedski narod zedinil in ustanovila se je koalicijska vlada iz vseh treh glavnih švedskih strank: iz socialistične, konservativne in liberalne. Švedski tisk je nato objavil, da nastopa koalicijska vlada v imenu vsega švedskega naroda, ki nikakor ne bo dopustil nobene kršitve nevtralnosti Švedske.

V Stockholmu se nadalje spremlja nadaljnji razvoj dogodkov z veliko skrbjo. Nemški tisk je sicer nenadoma prenehal z napadi na Švedsko, toda nemška letala še nadalje preletujejo švedsko ozemlje. Zelo so vznemirila švedsko javnost tudi poročila, da vkrcajejo Nemci na danskih otokih in v Vzhodni Prusiji vojske na ladje ter da spremljajo te ladje tudi jedolomci. Za Oselski fjord in norveške vode ledolomci niso potrebni, ker je tu morje že davno brez ledu.

Po angleških vesteh bo nemška trgovinska delegacija v Stockholmu zahtevala od Švedske: švedske ladje se smejo uporabljati v bodoče samo v prometu z Nemčijo. Pristanice v Luleji morajo Švedi izpolniti tako, da se bo mogla švedska železna ruda nemoteno prevvažati v Nemčijo.

Vest, da bi Nemčija že izročila Švedski ultimatum, se v Stockholmu odločno zanika.

Po francoskih vesteh namerava jo Nemci zasesti Aalandsko otočje, da bi na ta način uspešneje pritiskali na Švedsko, da sprejme njih zahteve.

Na Norveško je prišel letalski general Mileh, eden glavnih sodelavcev maršala Göringa. Zato sodijo, da bodo Nemci svojo letalsko akcijo na Norveškem še močno povečali. Nemška letala obstreljujejo tudi vsako kmetosko hišo. Dosedaj je bilo od nemških letal ubitih že 60 norveških civilistov.

Položaj na norveških bojiščih ni čisto jasen, ker so zavezniška poročila zelo kratka, nemška pa v nasprotju z drugimi poročili. Vendar pa vse kaže na to, da so Nemci v zadnjem času začeli uspešno prodirati severno od Osla in proti Trondheimu ter zasedli mesto Steinkjer. Tudi pri Lillehammerju se zavezniki nova ojačanja in tudi norveška vojska se vedno bolje organizira. V vseh treh glavnih bojnih odsekih boji niso zaključeni in se nadaljujejo z vedno večjo ogorčenostjo. Zato tudi še ni mogoča zaključna jasna slika. Po francoskih vesteh je položaj zavezniškov ugoden.

Angleži poročajo, da se je nemška ofenziva severno od Trondheima ponesrečila.

Belgijska vlada je odstopila, ker so se liberalni poslanci uprli, da bi glasovali za ločena prosvetna proračuna za flamski in valonski del države.

Zavezniški bodo uvedli tudi kontrolo v zraku, da preprečijo dovoz blaga v Nemčijo po zraku.

Prostovoljci iz Nove Fundlandije so se izkrcali v Angliji. Z njimi so prišli tudi novi kanadski prostovoljci.

Voditelj agleske delavske stranke poslanec Greenwood je izjavil, da delavska stranka stoodstotno podpira vsa prizadevanja za uspešno nadaljevanje vojne.

Občni zbor Združenja trgovcev za okraja Črnomelj in Metlika

V nedeljo 14. aprila ob 2. popoldne je imelo Združenje trgovcev za sodna okraja Črnomelj in Metlika svojo 11. redno letno skupščino v Obrtnem domu v Metliki. Skupščino je otvoril predsednik Peter Koren ter pozdravil vse navzoče zborovalce, zlasti pa zastopnika Zbornice za TOI, zbor svetnika Martina Pluta in zastopnika Zveze trgovskih združenj tajnika Alojzija Šmuc. Skupščina je

bila sklicana v Metliki v smislu obljube, da bodo letne skupščine združenja izmenoma enkrat v Črnomlju, drugič pa v Metliki.

Predsednik Koren je nato dejal, da pogreša med člani vedno agilnega in za delo v korist trgovskega stanu pripravljenega pokojnega Otmarija Šturma. Bodi mu ohranjen časten spomin! (Slava mu!)

Poročilo predsednika Petra Korena

Triletna poslovna doba je minila kaj hitro. Kljub vsem razburljivim dogodkom, se je razvijalo delo uprave normalno in brez vsakih ovir. Vodili smo združenje upravno in gospodarsko vestno in po svojih najboljših močeh. Zadoštili smo vsem svojim obveznostim in poleg tega dosegli še skromen prihranek za težke čase. Sodelovali smo tudi pri vseh akcijah, ki so veljale za boljše razmerje med revnim belokranjskim ljudstvom.

Zivimo v časih, ko nihče ne ve, kaj prinesejo prihodnji trenutki. Vemo samo to, da ti dogodki ne bodo ostali brez posledice za gospodarstvo. Ko gledamo dogodke okoli nas, znamo šele prav ceniti svobodo, ki smo si jo pridobili z ustanovitvijo Jugoslavije. Zato tudi iskreno pozdravljamo sporazum, sklenjen s Hrvati ter upamo, da bo ta še bolj utrdil ugled in moč države. Čeprav so razmere težavne, vendar pa moramo reči, če vidimo trpljenje drugih narodov, da moremo biti s svojo usodo v teh nemirnih časih zadovoljni. Zavedati se moramo, da je napredek slehernega posameznika odvisen od tega, kakšne razmere vladajo za vso skupnost. Če skupnost trpi pomanjkanje, se tudi posamezniku ne more goditi dobro.

Mnogo neljubih pojavov je še okoli nas. Marsikaj bi tudi moglo biti boljše. Toda zaradi teh neveselosti ne smemo izgubiti optimizma, temveč moramo z vedrim želom gledati v bodočnost in v pripravljenost, da bodo tudi upravičene zahteve trgovstva našle enkrat razumevanje na odločujočih mestih. Zato apeliram na vse in tudi na one, ki niso na današnji skupščini, da se oklenejo svojih stanovskih organizacij, ker le s skupnim nastopom bomo mogli ohraniti svoje pravice ter doseči tudi nove. Posameznik sam za se ne nima v javnosti moči.

Poleg dela za skupnost pa naj se vsak poprime tudi lastnega dela. Trgovina ni šala, temveč zelo resna zadeva. Vsaka površnost v trgovini se kaj hitro kaznuje. Posebno pa moramo dobro delati mi, ker vemo, da imamo tudi dosti nasprotnikov, ki neprestano izpodkopujejo temelje trgovine. Zlasti izpodjedajo našo eksistenco nabavljalne zadruge, ki uživajo vse mogoče privilegije, dočim je trgovstvo obdarjeno z vsemi možnimi javnimi dajatvami.

Delovanje Prizada ni bilo vedno v skladu z interesi trgovskega stanu. Zlasti pa se je Prizad slabo izkazal v zadnjem času, ko ni znal preprečiti velikanskega dviga cen za pšenico in koruzo. (Odobrovanje.)

Po odobritvi zapisnika zadnjega občnega zbora je podal tajniško poročilo

Ivan Berdon.

Uvodoma je omenil tajnik vpliv mednarodnih dogodkov na trgovino ter zlasti pomanjkanje blaga, ki je povzročilo tudi dvig cen. Vsa nejevolja ljudstva zaradi višjih cen in pomanjkanja blaga je padla na trgovce in zlasti na manj-

še trgovce. V tem duhu je bila izdelana tudi protidraginska uredba, ki pa se je le slabo obnesla in ki tudi dviga draginje ni mogla preprečiti. To pa je tudi naravno, ker se je draginja zagrabil na napačnem mestu. Ne mali trgovci, temveč karteli in veleproducenti so bili tisti, ki so bili krivi dviga cen. Kasneje je izšla še uredba o kontroli cen, ki tudi ovira svoboden razvoj trgovine. Stalnost cen se v trgovini le težko vzdrži, zlasti pa v izrednih časih. Če mora trgovec dražje plačevati blago, ga mora tudi dražje prodajati ali pa propade. Postopek, kakor ga predvideva uredba o kontroli cen je preokoren in prepočasen. Trgovina mora biti eksperimentalna, ker vsak zastoj trgovini škoduje. Kakor na Hrvaškem, tako naj se tudi pri nas pooblastijo sreski načelniki, da dovolijo zvišanje cen.

Veliko nezadovoljstvo je povzročilo tudi pomanjkanje petroleja in bencina. Pri tej priliki se je znova pokazalo, kako veliko moč ima bencinski kartel in kako neupravičeno velike privilegije uživa. Uprava združenja je posredovala na pristojnih mestih, da bi se dodelile zadostne količine petroleja. Razmere so se sicer nekoliko izboljšale, vendar pa naš okraj še vedno ni dobil onih količin tekočega goriva, ki bi jih potreboval.

Pač pa se je posrečilo s složnim nastopom vseh trgovskih združenj ter ob podpori Zbornice ter Zveze doseči, da se niso maksimirale cene sladkorja, kakor je to hotela sladkorna centrala.

Silno pa se je razpaslo v zadnjem času šušmarstvo in zlasti v lesni, sadni in živinski trgovini. Istočasno pa se je tudi silno razširilo krošnjarstvo z manufakturnim blagom. Posebno na sejnih se krošnjari manufakturno blago kar na debelo. Vedno pa se izkažejo i šušmarji in krošnjari z raznimi legitimacijami, tudi izposojenimi, če jih hoče kdo legitimirati. Ker so se sedaj uvedle obvezne legitimacije za vse nakupovalce lesa, sadja in živine in ker morajo imeti tudi sejmarji svoje legitimacije, naj vsi trgovci za svoje nakupovalce te legitimacije tudi nabavijo.

Tajnik je nato omenil še naredbo o minimalnih mezdah za trgovske pomočnike, ki je na delu neizvedljiva, ker ne morejo podolski trgovci plačevati tako visokih mezd.

Veliko vznemirjenje je povzročila tudi davčna reforma. Trgovstvo je v celoti podprlo stališče, ki so ga zavzele naše gospodarske zbornice na veliki konferenci v Ljubljani.

Združenje je šlo ob koncu leta 1938 članov, 13 pomočnikov, 11 pomočnic ter 34 vajencev in vajenk. Skupno je izdalo združenje 58 poslovnih knjižic. Trgovci naj pazijo na to, da bodo vsi njih nameščenci imeli te knjižice, da se izognejo neprijetnim posledicam.

Delo tajništva je bilo živahno.

Uprava združenja je dosegla, da se je pravilno uredilo vprašanje dobave živil in potrebščin za delavce, zaposlene na progi Črnomelj-Vrbovsko. Kmetijska zadruga je morala z dobavo prenehati, ker za to ni bila upravičena.

Posebno pozornost je posvetilo združenje izobrazbi naraščajo. Ustanovilo je lastno knjižnico, ki ima sedaj že čez 150 knjig. Obisk v knjižnici je zelo zadovoljiv. Združenje nadalje podpira strokovni šoli v Metliki in Črnomlju. Podpiralo bo tudi druge šole, če bi se ustanovile.

V davčnih zadevah je uprava intervenirala, kadar je bilo to potrebno. Tudi zaradi kršitve obrtnih predpisov je uprava vedno storila potrebne korake.

Ceprav so bili doseženi marsikateri lepi uspehi, nas pa ti ne morejo zadovoljiti. Se vedno je noreče vprašanje privilegijev konsumnih in nabavljalnih združenj. Krošnjarstvo je postalo še bolj pereče, šušmarstvo se je enako zelo razvilo. Tudi še polno drugih nerešenih vprašanj je ostalo. Tem vprašanjem moramo tudi v bodoče posvetiti svojo pozornost, a gledati tudi na to, da med trgovci samimi ne bo nelegalne konkurence!

Na koncu svojega poročila se je tajnik Berdon zahvalil za vso podporo, ki sta jo vedno izkazovali združenju Zbornica za TOI in Zveza trgovskih združenj. Toplo pa se je tudi zahvalil predsedniku Korenu, ki je vedno za-

stavil ves svoj vpliv za utrditev organizacije.

Tajnik je nato prečital sklepni račun za l. 1939, ki izkazuje din. 31.600 — dohodkov ter ravno toliko izdatkov. Premoženje združenja je naraslo na 28.631 din, pri čemer pa je všteti tudi inventar.

V imenu nadzorstva je poročal g. Anton Lavrič. Vse knjige, vse račune in vse poslovanje je pregledal skupno s tovarišem Fabjancem ter sta našla vse v najlepšem redu. Zato predlaga absolutno upravi. Predlog je občni zbor soglasno sprejel.

V imenu Zveze trgovskih združenj je pozdravil zborovalce

tajnik Lojze Šmuc

ter sporočil pozdrave predsednika Staneta Vidmarja.

Številna deležba trgovcev na današnji skupščini vidno dokazuje zaskrbljenost članstva za usodo trgovskega stanu z ozirom na negotov mednarodni položaj. Po zašlugi modro politike odgovornih činiteljev pa je bila naša država obvarovana pred najhujšim in moremo smatrati za srečen otok v Evropi. Vendar pa moramo biti vedno pripravljeni na vse in ustrašiti se ne smemo niti največjih žrtve, če bi bilo treba obvarovati našo svobodo. Moramo imeti jeklene živce, moramo biti pa

tudi složni, da lahko vsak trenutek nastopimo z vso svojo silo in odbijemo nevarnost, in naj bi nam ta grozila od koder koli.

Nato je tajnik Šmuc poročal o raznih za trgovstvo važnih dogodkih. Omenjal je davčno reformo ter razložil njen namen, a tudi ugovore gospodarskih stanov proti nekaterim njenim določbam. Govoril je nadalje o protidraginski uredbi ter o uredbi o kontroli cen, nato pa obširneje o krošnjarski nadlogi. Velik vzrok, da se krošnjarstvo ne omeji je tudi v tem, ker se krošnjari kaznujejo mnogo premilo. Z radikalnimi sredstvi se mora krošnjarstvo odpraviti, zlasti pa one z manufakturnim blagom, ker bo sicer uničena vsa legalna trgovina. Obširneje je govoril tudi o naredbi o minimalnih plačah ter o korakih trgovstva, da se to vprašanje pravilno uredi, ker sedanja uredba bo imela le to posledico, da se bo število brezposelnih pomočnikov in pomočnic silno povečalo, če se naredba ne spremeni v smislu predlogov trgovskih združenj. Upa pa, da se bo to zgodilo.

Zelo pereče je tudi vprašanje socialnega zavarovanja trgovcev. Vsi trgovski nameščenci, tudi že delavci so zavarovani, le trgovci so ostali brez zavarovanja. In vendar je bilo že pred 8 leti v zakonu predvideno zavarovanje trgovcev! Na vsak način se mora to vprašanje že enkrat urediti.

Na koncu svojega poročila je tajnik Šmuc govoril o raznih vznemirljivih vesteh, ki se širijo med ljudstvom. Trgovci naj vedno krepko nastopijo proti vsem razburilnim razburljivim vestem. Vsi delajmo odločno in potem moremo upati, da gremo lepši bodočnosti nasproti! (Odobrovanje.)

Zbor. svet. Martin Plut

je nato pozdravil zborovalce v imenu Zbornice za TOI ter želel občnemu zboru čim lepši uspeh. Tudi v bodoče bo zbornica podpirala vsako akcijo združenja in vsa prizadevanja trgovstva. Zlasti pa bo stala ob strani malemu trgovcu. Zbornica ko tudi vse druge stanovske organizacije pa morejo imeti uspeh le, če smo složni, če vsi podpiramo njih delo. Kadar zahteva interes stanu ali domovine, pa moramo biti pripravljeni tudi na žrtve.

Preživljamo težke čase. Nalagajo se nam nova bremena. Nova davčna reforma vsebuje poleg tega predpise, da more biti davkoplačevalec tudi za najmanjšo nepazljivost prav silno kaznovan. Zbornica je storila vse, kar je sploh bilo mogoče, da so se ti predpisi vsaj nekaj omilili.

Zbornični svetnik Plut je nato omenjal uspešno akcijo Zbornice proti nameravanemu maksimiranju sladkornih cen. Nadalje je omenjal borbo zbornice proti krošnjarstvu in njeno prizadevanje, da se naredba o minimalnih plačah trg. pomočnikov spremeni, kakor so to predlagale trgovske organizacije.

Navedel je majhen del intenzivnega dela zbornice. Kakor hitro se pripravlja kaka nova uredba ali naredba, vedno zbornica budno pazi, da se varujejo trgovski interesi. Marsikatero nevarnost je zbornica tako odvrnila od trgovcev. Dosegli pa bi tudi večje uspehe, če bi bilo trgovstvo še bolj složno. Ta sloga se mora pokazati tudi v tem, da med trgovci ne sme biti nelegalne ali umazane konkurence. Močnejši naj šibkejšemu pomaga, ne pa delati na to, kako bi ga uničil. Moramo si biti pravi tovariši!

To je tem bolj potrebno, ker je protidraginska uredba in vse, kar je bilo z njo v zvezi, dokazala, kako nekateri vedno radi hujskajo proti trgovstvu. Tem ljudem bodi povedano, da je trgovina ena najvažnejših gospodarskih panog in da je od napredka trgovine tudi odvisen napredek države. Zato pa je tudi potrebno, da odgovorni činitelji v državi bolj upoštevajo go-

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno
Rogaška mineralno vodo!
Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

spodarske ljudi. V sedanjih časih pa velja za vse posebno ena dolžnost, da smo složni v obrambi neodvisnosti naše države.

Dolžnost zavednega trgovca je tudi, da je narečen na svoje stanovsko glasilo — na Trgovski list.

Ker je sedaj minula triletna funkcijska doba uprave, smatram za svojo dolžnost, da izrečem svoje priznanje predsedniku Forenu in tajniku Berdonu za njuno požrtvovalno delo v korist združenja ter vsega trgovstva. V zadoščenje mi je, da morem konstatirati, da je v teh treh letih naše združenje lepo napredovalo. (Odobrovanje.)

Predsednik Koren je nato prekinil na kratko občni zbor zaradi dogovora o kandidaturi listi. Soglasno je bila izvoljena naslednja

kandidatna lista:

predsednik Peter Koren iz Črnomlja,
podpredsednik Ivan Malešič iz Metlike.

Člani uprave: Vojko Kvas, Jakob Zajc in Pavel Klemec, vsi iz Črnomlja; Vilko Šterk, Vinica, Rudolf Brunskele, Semič in Leopold Grabrijan, Metlika.

Namesniki: Janko Bračič, Metlika, Josip Fabjan in Dragotin Brus, oba iz Črnomlja.

Nadzorni odbor: Anton Lavrič in Alojzij Fabjan, oba iz Črnomlja, Ivan Grabrijan, Metlika in namestnik Anton Muha, Metlika.

Delegat za občni zbor Zveze trgovskih združenj: predsednik Koren in namestnik Ivan Malešič.

Nato je bil soglasno sprejet proračun v višini 25.200 din.

Članarina ostane ista.

Z ozirom na vest, da bo Prizad kupoval tudi vino, predlaga podpredsednik Malešič, da opozori Združenje Prizad na razmere v Beli Krajini.

Na predlog g. Pečariča se sklepe, da se vsa zaostala članarina izterja.

Daljša debata se je razvila še zaradi pomanjkanja petroleja. V debati se je zlasti naglašalo, da morajo močni in veliki trgovci pomagati šibkejšim, zlasti pa novincem. Izčrpana pojasnila o petrolejski zadevi je podal tudi predsednik Koren. Sklenilo se je, da bodo imeli trgovci redne sestanke, da bi bilo njih poslovanje bolj solidarno.

Ko so se zadovoljivo rešila še nekatera interna vprašanja, je predsednik Koren zaključil občni zbor, ki je dal vsem članom nove pobude za uspešno delo.

Prva vinska razstava v Svečini

Po zgledu drugih vinorodnih krajev se je odločila tudi podružnica Vinarskega društva v Svečini, da priredi 5. maja svojo prvo vinsko razstavo, združeno z vinskim sejmom. Vina bodo razstavljena iz okolišev Svečine, Sv. Jurij, Sv. Križ in Zgornja Sv. Kunigota. Po sedanjem zanimanju so deč bo ta prireditve gotovo uspela, kakor je to v drugih vinskih krajih, zlasti v Ljutomeru, Ormožu, Pljuhu in Ivanjkoveh. Razstavljene bo kake 20 vzorcev kakovostno prav dobrega do odličnega vina, posebno sortirana vina. Ker je še precej vina v teh krajih, je pričakovati, da bo prodaja ugodna, posebno ker so cene zmerne tudi za prvovrstno vino. Za avtobusne zveze bo poskrbljeno.

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

LJUBLJANA • CELJE • MARIBOR

EKSPOZITURA: KOČEVJE

Obreduje vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu do 5%. — Daje menična, lombardna in hipotekarna posojila, kupuje, posojuje in prodaja vrednostne papirje, vrši vse posle denarnih zavodov

Denarstvo

Kdaj pridejo stari kovanci iz prometa

Ker vlada še vedno nejasnost, do kdaj so stari kovanci še zakonito plačilno sredstvo in do kdaj jih bodo zamenjavali Narodna banka in drž. finančni zavodi, naj navedemo še enkrat vse tozadevne določbe.

Stari kovanci so zakonito plačilno sredstvo:

- 50-dinarski do 16. februarja 1940.
- 20-dinarski do 30. aprila 1940.
- 2-dinarski do 16. avgusta 1940.
- 1-dinarski do 20. aprila 1940.
- 50-parski do 16. avgusta 1940.

Stare kovance zamenjujejo Narodna banka in drž. finančni zavodi:

- 50-dinarske do 16. avgusta 1940.
- 20-dinarske do 31. oktobra 1940.
- 2-dinarske do 16. februarja 1941.
- 1-dinarske do 20. oktobra 1940.
- 50-parske do 16. februarja 1941.

Srbska banka v Zagrebu je imela lani 2,47, s prenosom iz 1. 1938. pa 6,5 milijona din čistega dobička. Skupne rezerve zavoda znašajo že nad 25 milijonov din. Banka izplačuje že vloge na knjižice do 100 tisoč din, vloge na tekoče račune pa do 150.000 din.

Tečaj angleškega funta proti norveški kroni je določen na 17:65 norveških kron za angleški funt in na 10 francoskih frankov za eno norveško krono. Ta tečaj velja za angleško in francosko ekspedicijsko vojsko na Norveškem.

Svedska je razpisala veliko notranje posojilo 2 milijard švedskih kron, ki se bo porabilo za narodno obrambo.

Zunanja trgovina

Jugoslovanska trgovinska delegacija se je pripeljala v četrti v Moskvo. Na postaji so pozdravili delegacijo zastopniki zunanjega komisariata in drugih oblasti.

Bodoče zasedanje stalnega jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora bo 6. maja v Beogradu. Na čelu jugoslovanske delegacije bo pomočnik zun. ministra dr. Pilja.

Zasedanje italijansko-jugoslovanskega stalnega gospodarskega odbora, ki bi moralo biti v začetku maja, je odloženo zaradi zasedanja nemško-jugoslovanskega stalnega gospodarskega odbora.

Na letošnjem mednarod. vzorčnem velesejmu v Plovidu, ki se odpre koncem tega meseca, bo prvič razstavila tudi Sovjetska Rusija.

Bolgarska vlada je pripravila zakonski načrt, po katerem bi doseganja državna rečna plovba prešla v zasebne roke. Vlada se je odločila za ta korak, ker je poslovala državna uprava preveč birokratsko in ni bila državna rečna plovba konkurenca zasebni.

Romunija je prepovedala izvoz pšenice, ker je letos mnogo manj zemlje posejane s pšenico kakor lani. Lani je znašala s pšenico posejana površina zemlje 3,5 milijona ha, letos pa samo 2,5 milijona ha. Poleg tega pa bo letošnja žetev zaradi mraza, povodnji in drugih nepravil manjša kot lani.

Romunski komisariat za petroleje odločno demantira vest, da bi se v Romuniji omejila potrošnja benzina. Takšna omejitev je Romuniji nepotrebna, ker ima zadosti benzina.

Romunski uvoz avtomobilov v zadnjih letih neprestano raste. Tako je uvozila Romunija leta 1937. avtomobilov za 713, leta 1938. za 1189 in leta 1939. za 1576 milijonov lejev. Uvoz motociklov pa se ni dvignil v enaki meri ter je uvozila Romunija 1. 1937. motociklov za 332, 1. 1938. za 514 in 1. 1939. za 32 milijonov lejev.

Ladijski lastniki iz Trsta in Genove razpravljajo z neko vplivno madžarsko gospodarsko skupino

zaradi ustanovitve madžarske paroplovne družbe, ki bi opravljala ves promet iz Madžarske skozi Reko. Družba bi imela najmanj 60.000 ton ladij.

Med Turčijo in Finsko je obnovljen blagovni promet. Te dni bo odposlala Turčija v Helsinki 300 bal tobaka.

Železniške tarife v Angliji bodo s 1. majem zvišane za 10 odstotkov. S tem se bodo dohodki želez-

nice povečali za 18 milijonov funtov na leto.

Ameriške ladijske družbe so sklenile, da se povečajo prevozne tarife za pomorske zveze med Združenimi državami Sev. Amerike in državami Daljnega vzhoda.

Iz Združenih držav Sev. Amerike je bilo prodanih 188 trgovskih ladij s skupno tonažo 780.000 ton. Večino teh ladij so kupili Francozi in Angleži.

Kako so drugod obdačene nabavljalne zadrage

Osnovna zahteva trgovstva vse Jugoslavije je, da mora biti davčna dolžnost za vse enaka. Kdor opravlja trgovske posle, naj plačuje tudi davke, ki so predpisani za te posle. Ta zahteva je nad vse razumljiva in jasna, kajti če ne plačujejo vsi enakih davkov, potem se dela enim krivica, drugim pa se posel olajšuje. Država pa mora biti proti vsem državljanom enako pravična in ne sme biti pristranska, ker je pravica temelj držav, kakor pravi stari latinski pregovor: *iustitia fundamentum regnorum*. V večini držav se po tem načelu tudi ravna in zato so v teh državah nabavljalne in konsumne zadrage obdačene ravno tako ko vse druge trgovine. V naslednjem naj navedemo nekaj konkretnih primerov:

V Franciji smejo konsumne zadrage prodajati blago tudi nezadružnikom. Zaradi tega pa plačujejo popolnoma iste davke ko vse druge trgovine. Samo od plačil, ki jih ob koncu leta vračajo svojim zadružnikom, ne plačajo davka. To stališče je tudi precej utemeljeno. Kontrola, če prodajajo zadrage tudi nezadružnikom, je skoraj nemogoča. Zato je čisto pravilno, da se davkarja na to sploh ne ozira, temveč vse zadrage obdačuje tako ko vse druge trgovce.

V Grčiji smejo zadrage prodajati blago tudi nezadružnikom, toda samo proti gotovini in nikakor ne na kredit. Od davka na čisti dobiček so oproščene samo kmetijske zadrage. Te zadrage se morejo oprostiti tudi od uvozne carine, toda samo za kmetijske stroje in v kmetijsko orodje, ki ga bodo uporabljali edino člani kmetijske produktivne zadrage. Druge ne-kmetijske zadrage kakor uradniške nabavljalne zadrage in druge ne uživajo nikakih ugodnosti, in

sicer niti v davčnem niti v katerem drugem pogledu.

Na Madžarskem smejo zadrage (nabavljalne ko tudi konsumne) prodajati blago samo zadružnikom. Kakor pri nas pa tudi na Madžarskem prodajajo zadrage blago tudi nezadružnikom. Če pa prodajajo nezadružnikom, niso oproščene od davkov, vendar pa plačujejo davek po nižji stopnji.

V bivši Avstriji so smele zadrage prodajati blago samo zadružnikom. Kazni za kršitev tega predpisa so bile zelo stroge. Oblast je imela pravico, da sploh prepove nadaljnje poslovanje zadrage, ki je prodajala blago tudi nezadružnikom. Od davčne dolžnosti pa v Avstriji zadrage niso bile oproščene, temveč so plačevale samo davek po nižji stopnji. Nobena zadruga ni uživala v Avstriji na železnicah kakih ugodnosti.

V Nemčiji smejo enako prodajati zadrage blago samo svojim članom. Edino predmete, ki se uporabljajo za kmetijstvo, smejo prodajati tudi nezadružnikom. Če prodajajo zadrage blago tudi nečlanom, se kaznujejo uprave zadržug, poleg teh pa tudi člani, ki so dovolili, da so se njihovih legitimacij poslužili nezadružniki. Davčne oprostitve za zadrage ni nikake, oziroma od davka je oproščen samo zelo neznaten del dohodkov. Sedaj pa se pripravljajo revizija zadržugnega zakona in vse kaže, da bodo zadrage v Nemčiji izgubile vse davčne ugodnosti. Poštini in železniških ugodnosti zadrage v Nemčiji nimajo.

Iz tega pregleda se vidi, da se najboljše godi zadržugam v Jugoslaviji, zato pa se tem slabše godi legalni trgovini. Država si s tem sama uničuje najbolj zanesljiv davčni vir.

Finansiranje uvoza surovin

Upravni odbor Narodne banke je predpisal za dajanje specialnih kreditov za uvoz surovin naslednje pogoje:

1. Za kreditiranje pridejo zaenkrat v poštev te industrijske surovine: volna, bombaž, volnena in bombažna preja, bela pločevina, kositer, težke kože, kavčuk, parafin, loj, oljnat semenje in surovo železo. Izvršilni komite more po potrebi ta seznam razširiti.

2. Krediti za uvoz omenjenih surovin se dovoljujejo prvenstveno industrijskim podjetjem proti žiru denarnega zavoda brez ozira na to, če ima podjetje ali denarni zavod že kredit pri Narodni banki. Glede postopka za pridobitev teh kreditov veljajo predpisi bančnega pravilnika o kreditiranju in eskontiranju.

V prošnji za podelitev kredita se morata navesti številka in datum

uvoznega dovoljenja za surovine in dovoljenja za nabavo potrebnih deviz v naprej.

3. Zadolžitve koristnikov teh kreditov, kakor tudi žira denarnih zavodov v zvezi s temi posojili ne vplivajo na izkoriščanje rednega kredita.

4. Ti krediti se morejo izkoristiti na podlagi akcepta z žirom banke v smislu čl. 10. toč. 1. zakona o Narodni banki. Kot posebno jamstvo za te kredite služijo najprej kupljene tuje devize, namenjene za plačilo surovin oz. otvorenji in nepreklicni akreditivi, kasneje pa, ko je blago plačano, originalni dokumenti: konosament, uverjenje o izvoru blaga, faktura, zavarovalna polica, navicert.

Listine se morejo glasiti na uvoznike in po potrebi na naslov denarnega zavoda, ki je dal žiro.

Denarni zavod, ki da žiro, je

odgovoren za pravilnost in pristnost dokumentov. Narodna banka si pridržuje pravico kontrole teh dokumentov. Menici, ki se predložijo Narodni banki v eskontiranje, je treba priložiti tudi izjavo banke žiranta, iz katere je razvidno, da je iz dovoljenega kredita nabavljen ustrezajoči znesek deviz, oziroma da je otvoren nepreklicen akreditiv in da bodo služili po izvršenem plačilu za poseb o jamstvo za odobreni kredit do dneva izplačila uvoznih dokumentov, glaseči se na ime uvoznika s pripombo, da se bodo dostavile potrebne specifikacije naknadno.

5. Ti krediti ne morejo presežati 80% zneska nabavljenih deviz oziroma vrednosti blaga, preračunane v dinarje po tečaju din 55:— za en dolar.

Zagrebski Zbor

33. mednarodni spomladanski posebni velesejem od 27. aprila do 6. maja.

Po prejetih prijavnica h bo 33. spomladanski velesejem Zagrebškega zbora, ki se odpre 27. aprila in ki traja do 6. maja, pomenil popoln uspeh, da ne bo delo za organizacijo velesejma zaman. Letošnji velesejem bo imel celo vrsto prireditev in posebnih razstav, od katerih omenjamo:

XVII. salon avtomobilov. Kako velika bo ta razstava avtomobilov dokazuje že to, da razstavlja na tej razstavi svoje vozove 27 največjih nemških avtomobilskih tvrdk. Iz Češko-Moravske razstavljajo firme: Aero, Praga in Skoda, iz Italije Fiat in Lancia, iz Francije Peugeot in verjetno tudi Renault in Citroen, iz Amerike Buick, Oldsmobil, De Soto in Packard. Poleg tega pa bo razstavilo svoje izdelke tudi več tovarn dvokolice. Zaradi obsežnosti te razstave zavzema avtomobilska razstava vse prizemne prostore.

Na posebnem sejmu bo razstava goriv in njih uporaba. Sodelovali bodo mnogi domači proizvajalci te stroke. Med njimi bo posebno zanimanje za metanski zemski plin,

6. Rok teh kreditov je določen na tri mesece. Po potrebi pa se more ta kredit podaljšati še za nadaljnje tri mesece. V tem primeru mora dolжник predložiti novo menico po istih predpisih in za isti znesek. Rešitev o podaljšanju izdaja eskontni oddelek pri centrali Narodne banke oz. upravnik podružnic, ki morajo glede vsakega podaljšanja obveščati bančni inspektorat.

Kredit preneha tisti trenutek, ko uvoznik izkupi dokumente. Če se to zgodi pred potekom meničnega roka, bonificira Narodna banka obresti, ki se nanašajo na čas od dneva izkupa do poteka meničnega roka. Prav tako preneha kredit, če se po nakupu tujih plačilnih sredstev posel iz kakršnega koli razloga ne izvrši.

domači in tuji razstavljalci bodo pokazali razne motorje, kolle, kuhalne in hladilne naprave itd. Vse naše glavne firme in tudi mnoge tuje bodo pokazale zadnje novosti v tej stroki.

Veliko izbero bo nudila posebna razstava kmetijskih strojev. Svetovne tvrdke bodo poleg domačih tu razstavile svoje najnovejše stroje.

Kot posebne razstave je treba nadalje omeniti obrambo pred napadi iz zraka, oddelek za poletna potovanja in letovišča, Zveza hrvatskih vinogradnikov in sadjarjev priredi veliko razstavo vin. Nadalje je treba navesti še razstavo narodnih ročnih del, turistično razstavo ter tri brezplačna kinogledališča. Za obiskovalce je določeno tudi veliko nagradno žrebanje z zelo bogatimi nagradami. Končno je treba omeniti še polovnično vožnjo. Torej res bogat spored in polno ugodnosti, da se v resnici obisk letošnjega spomladanskega velesejma v Zagrebu zelo priporoča.

Dobave - licitacije

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 29. aprila ponudbe za dobavo polnih gum.

Centralna direkcija drž. rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 3. maja ponudbe za dobavo jeklenih cevi; do 6. maja merilnih instrumentov; 7. maja jeklenih cevi.

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 3. maja ponudbe za dobavo tiskovin (vzorec na vpogled v pisarni Zbornice TOI); 14. maja raznih steklenic za kemikalije in dne 15. maja stolov iz trdega lesa, obešalnikov, desk za pranje ter košar iz trstike in 4 vozličkov iz bukovega lesa.

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 7. maja ponudbe za dobavo električnih žarnic; 21. maja strojnih ročnih pnevmatskih krožnih žag.

LICITACIJE

Dne 30. aprila bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo večje množine drv.

Dne 30. aprila bo pri štabu za utrjevanje na Vrhniki licitacija za dobavo in instalacijo elektrike v lokale odseka za utrjevanje.

Dne 1. maja bo v pisarni inžen. štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo dela na popravilu zgradbe za dvorsko stražo na Bledu.

Dne 2. maja bo v skladišču 1. odd. vojno-tehničnega zavoda v

Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo 20.000 kg kamenega premoga; 4. maja smrekovih desk in bukavih hlodov.

Dne 3. maja bo pri upravi zavoda za izdelavo vojne opreme v Beogradu in istočasno v Zagrebu licitacija za dobavo opasav ter oficirskih torb; dne 30. aprila lesenih obešalnikov; 4. maja raznih vrst sukna in kocev za konje; 7. maja materiala in pribora za obleko; 8. maja raznih vrst bombaznega platna in trakov.

Dne 3. maja bo pri »Komandi baze rečne flotilje« v Novem Sadu licitacija za dobavo 1800 m drv.

Dne 4. maja bo v ekonom. oddelku štaba mornarice v Zemunu licitacija za dobavo bombazne in volnene preje za mornarske maje in nogavice; 9. maja za dobavo 600 ton komadastega šleskega premoga.

Dne 6. maja bo v prostorih okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu licitacija za dobavo in izdelavo opreme za lekarno okrožnega urada v Zagrebu.

Dne 7. maja bo pri štabu mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo lanenega in konopljinega platna.

Dne 8. maja bo v intendanturi štaba IV. armijske oblasti v Zagrebu licitacija za meljavo vojno-državne pšenice.

Dne 9. maja bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu licitacija za dobavo 6.000 kg gumiarabike v zrnu; 14. maja belega kartona in dne 15. maja belega papirja za potrebe tobačnih tovarn.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Davčni svetovalec

Odbitne postavke pri pridobitni po čl. 53.a zakona o neposrednih davkih

G. L. S. v V. — Vprašanje: Vložil sem prijavo za pridobitno za tekoče leto, vendar sedaj naknadno čujem, da so se izpremenila določila o odbitnih izdatkih. Po časopisnih vestih so odbitne postavke za pridobitno povsem izenačene z odbitnimi postavkami za družbeni davek. Prosim za pojasnilo, ali so te časopisne vesti pravilne in kaj naj ukrenem, da spravim svojo prijavo naknadno v sklad z izpremenjenimi predpisi.

Odgovor: Vprašanje odbitkov za pridobitno ni bilo na novo urejeno. Glede odbitkov veljajo slej ko prej določila čl. 54. in 55. zakona o neposrednih davkih, ki nista bila nikdar in nikjer razveljavljena. Novo določilo, da se pri ugotavljanju davčne osnove po poslovnih knjigah porabljajo analogne odredbe prvega, drugega, tretjega in zadnjega odst. čl. 81. ter odredbe čl. 82. in 83. l. c., je razumljivo v tem smislu, da za presojo vprašanja, ali je izdatek odbiten, oz. prišteven in v koliko, treba presojati po analognih odredbah, ki veljajo za družbeni davek. Zakonodajalec je hotel preprečiti, da bi se pri odbitkih za pridobitno drugače postopalo, kakor pri družbenem davku. Tako n. pr. dosedaj pri inventariziranju podjetij, ki podlegajo pridobitni, ocenjevanje izpod nabavne ali proizvodne cene ni bilo dovoljeno, ker je pri pridobitni v zak. ankala tozadevna odredba. Za družbeni davek vsebuje to odredbo čl. 81., ko dovoljuje v pravilniku razlike do 20% v ocenjevanju naprav po nabavni ali proizvodni ceni in teh ne bo oparavala, ako bo zadostno utemeljeno. Po novih davčnih predpisih se to vprašanje sme presojati tudi pri pridobitni enako kakor pri družbenem davku in ker je pri družbenem davku dovoljeno tako nižje ocenjevanje zalog, je dovoljeno tudi pri pridobitni.

Odbitnost ali neodbitnost raznih izdatkov je pri družbenem davku, kjer so družbe že dosedaj prijavljale dohodke po poslovnih knjigah, veliko izčrpnije pojasnjena, torej izdatno jasnejša, kakor pri pridobitni. Je radi tega v interesu stvari, da se glede onih analognih odredb, ki so pri družbe-

nem davku že statuirane, analogno postopa po že statuiranih odredbah za pridobitno, v kolikor je med njimi podana analogija. Iz tega lahko vidite, da Vam za leto 1940. ni treba nič dopolnjevati ali izpreminjati.

Izredni pribitek k uslužbenskemu davku

G. A. L. v L. — Vprašanje: Lansko leto sem zaposloval pomočnike, katere sem plačeval štirnajstredno; zaradi tega nisem plačeval 1% izredne doklade od službenih prejemkov. Sedaj sem bil opozorjen, da so službeni prejemki zavezani 1% izredni dokladi brez razlike, kako se izplačujejo. Prosim, ali je v tem pogledu res kakšna izprememba?

Odgovor: Po § 20. št. 4 fin. zak. 1939./1940. so podlegali 1% izrednemu prispevku vsi prejemki, ki so se izplačevali, izvzeti so bili ponavljajoči se prejemki, ki niso bili zasnovani na mesečni plači z odpovednim rokom. Podlegali so mu torej prejemki, ki so se izplačevali mesečno. Pobiranje izrednega prispevka je uveljavljeno tudi za proračunsko leto 1940./1941. § 20. fin. zakona za to dobo izpreminja pobiranje v toliko, da plačujejo prispevek vsi uslužbeni, ki plačujejo uslužbeni davek. Sedaj so

izvzeti le oni dnevničarji, katerim se prejemki obračunavajo in izplačujejo nazaj za tiste ure, oziroma dni, ko so posel dejansko opravljali. Za take plače se smatrajo tudi akordne plače, plače od kosa i. t. d. Prispevka je nadalje oproščeno tudi hišno služabništvo (posli). Razlika med prejšnjimi in sedanjimi odredbami je v tem, da so bili prej prispevka oproščeni vsi, ki niso prejeli mesečne plače in niso imeli pravice na odpovedni rok, sedaj pa so ga oproščeni samo dnevničarji. Oni, ki prejemajo plačo na teden ali 14 dni in se jim izplačuje za teden ali 14 dni ne glede na praznike, plačajo po novi odredbi od 1. aprila t. l. dalje 1% izredni prispevek.

Knjiga opravljenega prometa za davek na poslovni promet

G. Fr. R. v L. — Vprašanje: Nimate nad 2 milj. din prometa, vendar ste čuli, da morate kot mali industrialec voditi poleg knjige opravljenega prometa še celo vrsto knjig, ki so bile predpisane z novo uredbo, izrečno samo za davek na poslovni promet, dasi sicer za pridobitno niste dolžni voditi knjigovodstva. Prosimo za pojasnilo kakšne dolžnosti imate prav za prav v pogledu knjigovodstva.

Odgovor: Ako napravite nad 500 tisoč din prometa z blagom, ki je podvržen skupnemu ali običnemu prometu davku, ste dolžni poleg knjige opravljenega prometa imeti še sledeče evidence: 1. Kopije izdanih faktur za blago, katero ste oddali v promet; 2. račun oseb, katerim je blago prodano; 3. evidenco o porabljenih surovinah, polizdelkih in pomožnih sredstvih, nabavljenih od drugega; 4. evidenco o porabi blaga in pomožnih sredstev proizvedenih ali pridobljenih v podjetju samem; 5. knjigo začetnega in zaključnega inventarja za vsako leto (ako podjetje vodi dvostavno knjigovodstvo, tudi račun bilance in račun izgube in dobička); 6. knjigo o odpravi blaga. Ta knjiga mora biti opremljena za vsako knjizbo z ustrezno listino ali zapiski. — Tudi čekovni račun ali račun pri drugem denarnem zavodu je treba dati na vpogled. Samo podjetja, ki imajo v svojem knjigovodstvu evidenco o podatkih, katere zahteva finančna uprava, niso dolžna, da vodijo te knjige posebej za davek na poslovni promet. Namen teh evidenc je, da se omogoči finančni upravi kontrola, ali je v knjigi opravljenega prometa izkazan ves promet, katerega je kdo napravil.

Trgovskemu naraščaju!

Gospodarske razmere svojega okraja treba dobro poznati

Možnosti trgovine v vsakem okraju so odvisne od gospodarskega razvoja dotičnega okraja. Bogat in gospodarsko dobro razvit okraj nudi vse drugačne možnosti za trgovino kakor reven okraj, ki ne pridela niti toliko, kolikor potrebuje za kritje najbolj elementarnih življenjskih potrebščin. Iz tega sledi, da je vsak trgovec direktno zainteresiran na tem, da dela za gospodarski dvig svojega okraja, da se udeležuje v društvi in organizacijah, ki so temu namenu posvečeni. Zato smo tudi že na tem mestu ponovno zaklicali našim naraščajnikom, da se udeležujejo društvenega življenja in da smatrajo tudi za svojo stanovsko dolžnost, da so med prvimi javnimi delavci svojega okraja.

Kdor pa hoče za gospodarski razmah svojega okraja delati, ta mora najprej spoznati gospodarske razmere svojega okraja. Vsak okraj ima svoje potrebe, vsakemu okraju je treba na drug način pomagati. Ponekod je tujski promet glavni zaslužek okraja, drugod pa je lesna trgovina okraju eksistenčne pogoje. Zopet v drugih okrajih je blagostanje okraja odvisno od sadja, hmelja, vina ali živine.

Vse to mora dober trgovec upoštevati in pomagati ljudem, da dobro vnovčijo svoje pridelke, kajti čim večji bodo njih izkupički, tem več bodo mogli tudi kupiti. Nadalje pa mora ljudem tudi pomagati, da bodo z lahkoto zadostili vsem upravnim predpisom. To bo tudi v korist trgovcem samim, ker so

kmetski ljudje navadno v silni zadregi, kadar morajo izpolnjevati razne formularje in uradne tiskovine. Trgovci, ki bo v tem pogledu pomagal ljudstvu, si bo zelo med njimi utrdil svojo pozicijo.

Nima vsak okraj istih gospodarskih pogojev in zato tudi gospodarsko delo ne more biti v vseh okrajih enako. Te pogoje je treba temeljito poznati in na njih temeljito delati naprej, da okraj stalno napreduje, da nudi vedno več možnosti zaslužka prebivalstvu. Število prebivalstva se mora množiti in čim bolj se množi, tem več možnosti ima trgovec, da poveča število svojih odjemalcev.

Trgovec mora poznati dobro razmere svojega okraja tudi zato, da pravilno kalkulira. Če ve, da je

27. IV. do 6. V. 1940.

XVII. SALON AVTOMOBILOV

»Goriva in njih uporaba« - »Kmetijski stroji - Vino - »Položje in gospodarstvo« - Turizem - Narodna rečna dela

Na železnici od 22. IV. do 11. V. brezplačen povratek, na jadranskih parniških višji razred za ceno nižjega.

letina dobra, da bo imel hmelj dobro ceno, da je lesna trgovina v konjunkturi, potem tudi ve, da mora zalogo svojega blaga povečati, ker bo povpraševanje večje. Nasprotno pa ne sme računati na prodajo dražjih predmetov, kadar ve, da bo letina slabša, da bodo ljudje kupovali le najbolj neobhodne stvari.

Ljudje na deželi nimajo vse leto enako mnogo denarja, temveč mnogo več, ko prodajo svoje pridelke. S tem mora trgovec računati in njegova delavnost mora biti največja takrat, kadar imajo ljudje največ denarja. Krošnjari to dobro razumejo, trgovec kot mnogo bolj strokovno podkovan človek, mora to še bolje poznati.

Iako samo po sebi razumljivo je, da trgovec od vseh stanov najboljše pozna gospodarske razmere svojega okraja, da drugi ljudje naravnost pričakujejo od trgovca, da objektivno pove, kako živi njegov okraj. Zato bi se na občinah zborih trgovskih združenj morala podati najprej slika o gospodarskem stanju okraja, a tudi dela, ki so ga izvršili trgovci za napredek svojega okraja. Ni treba sebe hvaliti, a še manj umestno je, da se trgovci boje povedati, kaj so storili za napredek svojega okraja. Mnogi so storili zelo mnogo, a javnost o tem nič ne ve.

Trgovec je navezan na svoj okraj, ker kakor se godi prebivalstvu okraja, tako se godi njemu. Zato pa trgovec ni in ne sme biti desinteresan za gospodarsko stanje svojega okraja, temveč mora biti med onimi, ki neprestano mislijo in delajo na to, kako bi čim bolj dvignili gospodarstvo svojega okraja. Prvi pogoj za to pa je, da dobro poznajo gospodarstvo svojega okraja. Od tega naravnost zavisi napredek trgovca.

Ing. Friderik Degen, profesor:

Zgodovina ter bistvo davkov

Davki v sodobnem pomenu besede so nastali v začetku novega veka, zlasti pa v sedemnajstem ter osemnajstem stoletju. Ti davki so nastali v zvezi z novim, urejenim državnim gospodarstvom, gospodarstvom države v ožjem pomenu besede. Državno gospodarstvo z vnaprej določenim državnim proračunom pričinja nekako na začetku novega veka. Davki so bili tem bolj potrebni gospodarski činitelj, čim bolj se je izoblikovala država, zlasti pa čim bolj se je ločilo interno gospodarstvo državne glavarje od ostalega državnega gospodarstva in čim bolj so naraščali državni izdatki.

Staroveška in srednjeveška država sta bili gospodarsko primitivno urejeni, gospodarstvo državnega glavarja je bilo istočasno gospodarstvo države. Država kot taka v tej dobi ni vodila posebne državnega gospodarstva, to je bilo združeno z gospodarstvom državnega glavarja. Tudi ni poznala takratna država takih in tolikšnih izdatkov, kakor jih poznamo danes. Takratni izdatki so bili prav skromni, saj tudi ni pomenila takratna država to, kar po-

meni danes, pa tudi se nanjo ni stavilo takih zahtev kakor danes.

Veliki izdatki, ki jih ima današnja država, se krijejo predvsem z davki. Vemo sicer, da ima država dohodke tudi iz drugih virov kakor: državnih posestev, državnih pridobitnih podjetij, carin, monopolov in pristojbin ter taks, vendar pa predstavljajo davki najvažnejšo postavko v sklopu državnih dohodkov. Dohodki prvo navedenih virov so nestalni in omejeni, davki se pa lahko poljubno zvišujejo ter znižujejo po državnih potrebah oz. izdatkih. Izdatki staroveške in srednjeveške države so bili minimalni. Takrat se niso poznali plačanega uradništva, ni bilo šol, ni bilo izdatkov za razne kulturne ustanove in mnogo, prav mnogo izdatkov sodobne države. To, kar je potreboval državni glavar za lastno in državno gospodarstvo, je pridobil sam v okviru najožjega gospodarstva. Ustvarjal si je dohodke v okviru lastne ekonomije, odredil državljanom določene prispevke, odredil konfiskacije ter si zlasti ustvarjal izdatne dohodke v nešteti vojnah, ki so premnogokrat imele le ta cilj. Tako tudi vidimo, da so krile države te dobe, bolj rečeno državni glavarji, razne izdatke na ta način, da so bili državljani prisiljeni dajati svojemu glavarju za njegove lastne potrebe in predvsem za vojsko razne dajatve v naravi

kakor les, živino, hrano, orodje; morali pa so tudi graditi ceste in dajati material za iste, hoditi na vojsko z lastno opremo in slično. Pozneje, ko so potrebe države, poglavarja ter dvora naraščale, se je pobirala tudi tako zvana desetina kot deseti del od donosa gospodarskega dejstevovanja, zlasti poljedelstva. Ti davki pa so se plačevali v glavnem v naravi in z delom. Staroveški poglavar je bil absolutist in je premnogokrat, zlasti v primeru večjih potreb, premoženja kar konfisciral.

Na takšne in slične načine so krili izdatke v najstarejših časih, predvsem tudi pri Rimljanih in Grkih. Z razvojem gospodarstva so nastajale tudi nove in večje državne potrebe, izdatki so naraščali in tako so po silni razmer nastajali tudi novi državni izdatki in najzadnje davki.

Z ozirom na nastanek davkov in na načine kritja državnih izdatkov, ločijo v finančni politiki nekateri nemški gospodarski pisatelji dobo avtonomnega gospodarstva, dobo regalnega gospodarstva in dobo davčnega gospodarstva. Pravijo, da je krila država izdatke v prvi dobi z dohodki lastnega gospodarstva (tako za časa Homerja ter Egipčanov), v drugi dobi je dajal državni glavar razne donosne virov v zakup (rudnike, solarne, kasneje pošto ter celo davke) in v tretji dobi pa je pobirala

država sama razne davke, prvotno le od nekaterih državljanov (plemičji, svečniki so bili oproščeni), pozneje pa od vseh. To delitev lahko sprejememo kot vobče pravilno ter točno.

Sicer pa naletimo tu in tam že v prvih dveh dobah na razne davke. Tako poznamo že v starem veku svojevrstne davke, katere so pobirali od časa do časa državni poglavarji oz. drugi visoki politični činitelji; ti davki pa še seveda nimajo značaja sodobnih davkov. Tako so pobirali nekateri orientalski vladarji in egipčanski faraoni davke od donosa poljedelstva (zemljarino) že v najstarejših časih. Egipčani so baje že imeli izdelan ter naložen kataster zemljišč, kateri je v prvi vrsti služil obdačevanju. V starem veku so baje tudi poznali rentni davek kakor tudi vojni. Prav tako so že v tej dobi pobirali davek od donosa raznih obrti ter dediščin. To sta sedanja pridobitna in rentni davek. Posebna zanimivost takratnega davčnega sistema pa je ta, da teh davčin ni vedno pobirala država sama, nego posebni zakupniki, katerim je odstopila država pobiranje davkov v zakup. Tak zakupnik je potem sam pobiral davke, državni pa dajal že prej dogovorjeno zakupnino. Tak sistem je bil v veljavi zlasti v starem Rimu in ti zakupniki so se imenovali »publicani«. V glavnem pa obstoja

vse tja do novega veka sistem dominialnega ter regalnega gospodarstva. Razmeroma skromni ter majhni državni izdatki so narekovali tovrstno finančno politiko.

Novi vek je prinesel s seboj številne izpremembe, tako tudi na področju gospodarstva ter finančne politike. Država je nastavljala plačane uradnike, imela plačano vojaščino, gradila v lastni režiji ceste ter druge prometne naprave, zidala šole ter bolnice in imela dan za dnem prebno ter številne druge izdatke. Najprimernejše sredstvo za kritje teh številnih izdatkov so postali baš davki, ki ne slone na neki slučajnosti, nego na volji ter moči države, ki jih predpiše svojim državljanom pod pretnjo prisilnega izterjanja. Tehnična izpolnitev denarstva je olajšala pobiranje ter urejanje raznih davkov. Nepraktično je plačevati davke v naravi, lahko ter praktično v denarju. S tem, da je dobila država več ali manj demokratsko obliko in ko je prenehalo pravilo »l'Etat c'est moi« (država sem jaz), je nastalo tudi drugačno razmerje med državo ter njenimi državljani. Država je postala izvršni organ volje svojih podaničev, ki so potem nujno morali slediti njenim odločbam ter dajati razne prispevke, to je davke za njeno vzdrževanje.

(Dalje prih.)

Izdajatelj »Konzorcij Trgovskega lista«, njegov predstavnik dr. Ivan Pless, urednik Aleksander Železnikar, tiska tiskarna »Merkur«, d. d., njen predstavnik Otmar Mihalek, vsi v Ljubljani.